

*Сабақта қолданылатын
стратегиялар*

Таза тақта.

Оқушылар өткен тақырып бойынша тақтаға сұрақтар немесе ережелер жазып тақтаны толтырады, содан кейін әр сұраққа жауап беріп, өшіріп отырады. Соңында барлық сұрақтарға жауап бергенде тақта таза болып шығады.

Ыстық орындық

Тақтаның алдына орындық қойылады. Ол ыстық орындық. Оған өз еркімен немесе мұғалімнің шақыруымен бір оқушы отырады. Қалған оқушылар тақырып бойынша сұрақтар қояды. Кей жағдайда ыстық орындыққа мұғалім де отыруға болады.

Қар кесегі

Бір оқушы тақырып бойынша бір тұжырым айтады. Екінші оқушы оның айтқанын қайталап, өзінің тұжырымын айтады. Үшінші оқушы алдыңғы екі оқушының айтқанын қайталап, өзінің тұжырымын айтады. Сөйтіп жалғаса береді.

Миға шабуыл

Өткен тақырыптар бойынша сұрақтар қойылады. Оқушылар тез жауап беруі керек. Оңай сұрақтардан бастап қиындатуға болады.

Сұрақтар қобдишасы

Ортаға сұрақтар жазылған қобдиша қойылады. Оқушылар кезектесіп бір сұрақты алады да жауап береді. Кей жағдайда оқушылар сұрақтар құрастырып қобдишаға салып, сосын оған жауап бергізуге де болады.

Құндылықтар спектрі

Өтілген материалдар бойынша сөздер, түсініктер, суреттер және т.б. Оқушыларға беріп оны құндылығы жағынан орналастыруды сұраңыз. Оқушы түсінігін тыңдаңыз

Әңгімелесетін әріптестер (жұппен жұмыс)

Өткен сабаққа сілтеме жасауды көздейтін бастапқы немесе бүкіл сыныпқа арналған тапсырма ретінде оқушылар әріптестерімен:

жаңа оқылған 3 факті туралы;

оларға жеңіл болып көрінгендер туралы

оларға қиын болып көрінгендер туралы

алдағы уақытта оқығысы келген нәрселер туралы ақпарат алмасады.

БББ

- Жаңа тақырып бастар алдында оқушылар үш бағаннан тұратын сурет(кесте) салады
- Олар нені біледі;
- Олар нені білгісі келеді;
- Олар нені білді.

Insert стратегиясы

V	-	+	?
Бұрыннан белгілі, білетінім, мәтіндегі осы оймен, тұжырыммен келісемін	Бұл ақпаратпен келісе алмаймын, менің білетінімнен бөлек, керісінше	Бұл мен үшін жаңалық, жаңа нәрсе	Осы жайлы білгім келеді, мен бұны шатыстырып тұрмын

Бір сөйлеммен түйіндеу

Оқушылар тақырып бойынша білімдерін түйіндейтін бір сөйлем жазады.

Сөйлемдер кім, не, қашан, неліктен, қалай, қай жерде және т.б. сөздерден тұруы мүмкін.

Содан кейін сөйлемдерді сыныптастар бағалай алады, немесе көшіріп жазады, т.б.

Тұжырымдамалық карта

Бүгінгі өтіліп жатқан тақырып бойынша тұжырымдамалық карта жасау (постер) тапсырылады. Карта тақырыпты ашатындай болуы керек. Картаға сурет, кесте, ойдың түйінді идеясы, график т.б. салуға не дайын материалды жапсыруға болады. Тұжырымдамалық карта бергенде оқушыға оның қалай бағаланатыны жайлы критерийлер беріледі не айтылады. Соңында әр топтың жұмысы сол критерий бойынша бағаланады.

555

Мұнда оқушылар топ ішінде өткен тақырып бойынша түйінді идеяларды жазады. Мұндағы бірінші 5-топ саны, екіншісі 5- идеялар саны, үшіншісі 5 уақыт. Сондықтан топ санына байланысты 434 деп (т.б.) өзгертуге болады, яғни 4 топ 4 минут ішінде 3 тақырыптың түйінін жазу керек деген сияқты.

Джигсо стратегиясы

Мұғалім сыныпты шағын топтарға бөледі (әдетте, төрт адамнан). Мұғалім оларды сыныптың тепе-теңдігін сақтай отырып, жынысына, қабілетіне, қарым-қатынастарына қарап бөледі.

Құрылған *әр топқа* дәстүрлі тапсырма беріледі. Тапсырма үлестірме материалдар түрінде таратылады. Күрделілігі бойынша оқуға арналған материалдың тиісті күрделілік деңгейі сақталуы керек. Егер топ төрт адамнан тұратын болса, басты тапсырманың ішінде топтың әр мүшесіне бір сұрақтан төрт сұрақ немесе тапсырма болады. Сұрақтар немесе тапсырмалар топ ішінде оқушылардың өзара келісуі арқылы бөлінеді.

Нақты бір сұрақты немесе тапсырманы таңдаған оқушылардың барлығы *Сарапшы топ* деп аталатын жаңа топ құрылып, ортақ проблеманың шешімін табу үшін олар бірлесіп жұмыс істейді. Тапсырманы орындаудың бұл кезеңінің соңына қарай оқушы өзге «сарапшылармен» өзара қарым-қатынас жасап, мәселені талқылаудың арқасында өз сұрағы бойынша сарапшы болып қалыптасады.

Оқушылар бастапқы топтарына қайтып оралады. Материалдар таратылады да, бастапқы топтарға ақтық тапсырма беріледі. Ол ұжымдық қорытынды шығару немесе жеке тапсырма болуы мүмкін. Бұл тапсырманың көздегені: тапсырманы сәтті аяқтау үшін оқушылар әрқайсысының сарапшы топта болған кезде алған мәліметтерін ескере отырып, бастапқы топтың бірлескен «ақылына» сүйенуін қамтамасыз ету

Өкіл

Топтар тапсырмаларды орындап болғаннан кейін топтың бір адамы «елші» болып сайланады да, зерделенген материалды түсіндіру және жинақтау, бұл туралы жаңа топтың ойын, бір шешімге келгенін немесе жетістікке жеткенін білу үшін басқа топқа барады. Бұдан кейін елші өз тобына қайтып оралып, білгендерін айтып береді. Бұл – шаршататын және бір сарынды «баяндама жасалатын», мезі қылатын сабақтардан құтылуға мүмкіндік беретін тамаша әдіс. Сондай-ақ бұл әдіс елшінің тілді қолдану шеберлігін көрсетеді, әрі белсенді тыңдаушылар тобын қалыптастырады.

Тікелей радиоэфир (РАФТ)

Радио жүргізушісі талқыланатын тақырыпты таңдайды. Студия қонақтарына (төрт оқушыға) рөлдік карточка беріліп, олар сол карточкадағы рөлдерін ойнайды. Тыңдаушылар аудиториясы (сыныптағы оқушылар) баға береді, сұрақ қою үшін «қоңырау шалады», ескертпелер жасайды және т.б.

Стикердегі диалог

Бұл әдісті қолданудың әртүрлі жолдары бар. Айталық: қабырғаға немесе тақтаға пікірлер немесе сұрақтар жазылған бірнеше түрлі-түсті қағаз ілінеді, болмаса оларды үстелдің үстіне қоюға болады. Оқушылар оларды оқып, стикерлерге өз ойларын жазып қалдырады. Екінші жолы: 3/4/5 адамнан тұратын топтар стикердегі сұрақтарға жауап береді немесе ол жөніндегі өз ойларымен бөлісіп, талқылап, стикерге өз ойларын жазады, кейін пікірлерін қорғайды. Оқушылар стикерлерде өз пікірлерін /эмоцияларын білдіре алады.

Ақылдың алты қалпағы

Алты қалпақтың әрқайсысы ойлаудың түрлі элементтерін, аспектілерін білдіреді. Оқушыларға қалпақ беріледі (рас қалпақ немесе ойдан шығарылған) де, олардан мәселені талқылау барысында барлық ой операцияларын (ойлану, талдау т.б.) осы қалпақтың түсіне сәйкес келетін шекте жүргізу сұралады. Бұл әдістің көздегені: осылайша мәселенің немесе ойдың барлық аспектілерін қамтитын карта жасау. Сынып топтарға бөлініп, бір топқа бір түсті қалпақ беріледі. Мұғалім әңгімені жүргізеді.

Ақылдың алты қалпағы (Де Боно)

Фактілер
орташа, объективті
ақпарат

Эмоциялар болжамдар,
сезу, алдын ала сезу

Сыни аналитик,
Логикалық
негатив

Шуақты
оптимизм,
логикалық
позитив

Шығармашылық
өсу, мүмкіндіктер,
идеялар

салқынқандылық, іс-әрекет
жоспары, өңдеу, шолу,
ұйымдастырушы, шешім

Сурет бойынша әңгіме

Топтарға тақырыпқа сай суреттер беріледі. Сол суреттерге қарап оқушылар әңгіме құрастыру керек. Онда сурет қай уақытта түсірілген, нені бейнелейді, қай жерде, осы суретке қарап сол уақыт туралы не айтуға болады? Деген сияқты сұрақтар төңірегінде әңгімелеуге болады және оны өтіп жатқан тақырыппен байланысты өрбітуге де болады.

Жұппен оқып, жұппен мазмұндау

Сынып оқушылары жұппен (А, Б оқушы) отырады. Берілетін мәтін 2-ге бөлінген. 1-ші бөлімін А, 2-ші бөлімін Б оқушы оқиды. Сосын бір-біріне оқығандарын айтады. Екеуі бірігіп мәтін бойынша сұрақтар дайындайды. Сынып болып сол сұрақтарға жауап береді.

Топпен де орындауға болады. Топта 4 оқушы болса, екеуден бірігіп мәтіннің 1 бөлігін оқиды. Қалған екеуі мәтіннің келесі бөлігін оқып, бір-біріне баяндайды.

Стикер

Стикерлерді оқу үдерісін талдау үшін қолданыңыз.
Оқушылар топтарда, жұппен немесе дербес түрде мынадай сұрақтарға жауап бере алады:

- мен нені үйрендім?
- Маған не қиын болып көрінді?
- Не күрделі болды?
- Мен енді нені үйренгім келеді?

Дөңгелек стол

Топқа 1 парақ беріледі. Топ оқушысының бірі сол параққа осы тақырып бойынша 1 сөйлем жазады. Екіншісі оның жазған ойын әрі қарай жалғастырып, екінші сөйлемді жазады. Соңында тақырып жайлы мәтін шығады. Бір оқушы мәтінді оқиды, сынып болып талдайды.

5 жол өлең

1 жол – зат есім

2 жол – 2 сын есім

3 жол – 3 етістік

4 жол – 4 сөзден тұратын сөйлем (сөйлем ойды білдіру керек)

5 жол – алғашқы сөздің синонимі

БЛУМ таксономиясы

бағалау

Өлше, бағала, рейтинг жаса, салыстыр, қайта қарастыр. Таңдап ал, орнына қой т.б.

Шығару
(синтез)

Жоспарла, ұсын, қондыр, жинақта, теріп ал, құрастыр, ұйымдастыр, дайында т.б.

Талдау
(анализ)

Бөліп көрсет, эксперимент жаса, тест жаса, салыстыр, қарама-қарсы қой, сына, диаграмма жаса, категорияға бөл және т.б.

Қолдану

Қолдан, пайдалан, ойнап көрсет, практикада қолдан, суретін сал, бейнеле және т.б.

Түсіну

Аудар, суретте, түсіндір, баянда, орнына қой, әңгімеле т.б.

Білім

Анықта, қайтала, белгіле, атап шық, еске түсір, астын сыз т.б.

Кубизм

1 жақ – талдаңыз

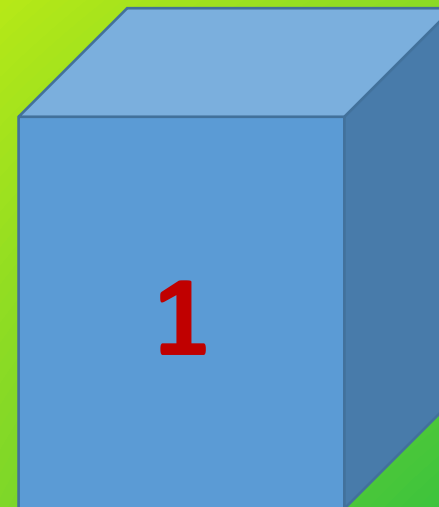
2 жақ – салыстырыңыз

3 жақ – зерттеңіз

4 жақ – суреттеңіз

5 жақ – ойларыңызды байланыстырыңыз

6 жақ – келісіңіз не қарсы шығыңыз

Аяқталмаған сөйлем

Мұғалім оқушыларға тақырыпқа қатысты аяқталмаған сөйлем ұсынады. Оқушылар топпен не жеке (жұппен) бірлесе сөйлемді өз ойларымен аяқтайды. Мұны әр түрлі тақырыпта сергіту сәті ретінде де алуға болады.

Тізбектер

Оқушылар тізбектеле тұрады. Мұғалім не бір оқушы тақырыпқа қатысты бір сөз айтады. Келесі тұрған оқушы оны жалғастырады, яғни тақырыпқа қатысты сөз айтады. Осылайша жалғаса береді. Кезегінде айта алмаған оқушы шығып кетеді.

2 түрі: Қол ұстасып тұрған оқушының бірі тақырып бойынша бір сөз айтады(не сұрақ қояды), екінші оқушы оның мағынасын түсіндіреді (не екенін айтады), келесісі сұрақ , сосын жауап деп жалғаса береді.

Бастағы қалпақ

Оқушылар дөңгелене тұрады. Музыка қосылады, сол уақытта оқушы басындағы қалпағын келесі оқушының басына кигізеді, ол келесі оқушының басына кигізеді т.с.с. Музыка тоқтағанда қалпақ кімнің басында сол сабақ туралы өз ойын ортаға салады.

1 минуттағы ой

Мұғалім сабақтың тақырыбын айтады не бір сөз айтады. Оқушылар осы сөзді естігенде ойларына не түсті, соны 1 минут ішінде жазады. Сосын сол сөзді не үшін жазды түсіндіреді. Егер оқушылар сөздерінің ішінде ерекше сөздер болса, сол сөзді не үшін жазды, бұл тақырыпқа (не айтылған сөзге қандай қатысы бар) соны айтып беруі керек

Жұмыс столы

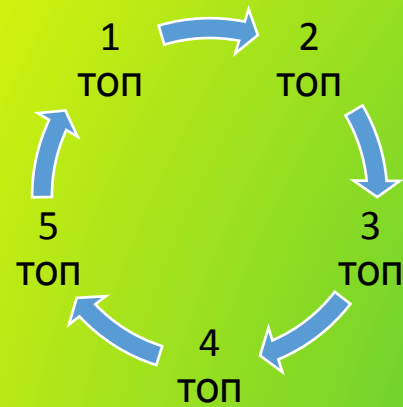
Оқушылар топқа бөлініп отырады. Әр топ өтілген тақырып бойынша сұрақтар құрастырып, басқа топтардың жұмыс столына жапсырады. Топ мүшелері қойылған сұрақтардың жауабын бірлесе іздеп табады. Барлық топ қойылған сұрақтарға жауаптарын түсіндіреді. Егер тақырыптан қалып қойған маңызды жерлері болса, мұғалім өзі сұрақ дайындауына болады.

Дана үкі

Топпен отырған оқушыларға тақырып бойынша тапсырмалар беріледі. Оқушылар тапсырмаларды орындайды және ортаға шығып түсіндіреді. Әр топқа әр- түрлі тапсырма беруге болады.

Бумеранг

Әр топ мүшелері тақырып бойынша сұрақтар құрастырады. Сұрақтарын келесі топқа береді. Олар сол сұрақтарға жауап береді. Оқушылардың барлығы да қатысады. Тақырыптың ішінде қалып қалған бөлімдері болса, мұғалім өзі сұрақ қоюына болады, әр топқа.

Жасырын сөз

Оқушылар тақырып бойынша сөз жасырады. Оны сипаттайды, сол сипаттама арқылы басқа оқушылар жасырынған сөзді табады. Сипаттауда айтатын сөздерге шектеу қою арқылы немесе қимыл арқылы көрсетуді ұсынуға болады. Мысалы жасырылған сөзді 3 сөз арқылы сипатта деген сияқты.

Түйінді сөздер

Мұғалім жаңа тақырыптың ішінен түйінді сөздерді әр топқа бөліп береді. Оқушылар топ болып бірігіп сол сөздердің анықтамасын, мағынасын ашып, басқа топтарға түсіндіреді.